

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 592/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Michalom Hargašom, advokátom, Radlinského 51, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 4T/78/2018 z 24. októbra 2018, uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5To/43/2019 z 9. mája 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 73/2021 z 13. septembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Takisto žiada ústavný súd o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 20 000 eur, ako aj náhrady trov právneho zastúpenia.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 4T/78/2018 z 24. októbra 2018 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5To/43/2019 z 9. mája 2019 uznaný vinným zo spáchania zločinu porušovania domovej slobody spáchaného v súbehu s prečinom nebezpečného vyhrážania. Uplatnené dovolanie sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Tdo 73/2021 z 13. septembra 2022 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.
3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ argumentuje, že v rámci vedeného trestného konania bolo porušené jeho právo na obhajobu, keďže jemu ustanovený obhajca si voči nemu riadne neplnil svoje povinnosti, a to tým spôsobom, že sa riadne nezúčastnil jeho výsluchu v rámci rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby a neposkytol konajúcemu súdu súčinnosť pri zisťovaní adresy

svedka. Ďalej sťažovateľ dôvodí, že dôkazná situácia v jeho trestnej veci nebola dostatočná pre uznanie jeho viny, a z tohto dôvodu mal konajúci súd uplatniť zásadu „*in dubio pro reo*“. V tomto kontexte uvádza, že výpoveď svedkyne poškodenej bola zmätočná a nedôveryhodná a z tohto dôvodu nemohla byť oporou pre jeho odsúdenie zo závažného trestného činu.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou argumentácie ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho práv na obhajobu v dôsledku „nekvalitnej obhajoby“ poskytovanej zo strany jeho ustanoveného obhajcu a tiež práva na spravodlivé súdne konanie v dôsledku odsúdenia opierajúceho sa podľa názoru sťažovateľa o nedostatočnú dôkaznú situáciu.

II.1. K namietanému porušeniu práv prvostupňovým rozhodnutím okresného súdu:

5. V zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne. Vo vzťahu k prvostupňovému rozhodnutiu okresného súdu disponoval sťažovateľ opravným prostriedkom – odvolaním, ktoré aj využil. O odvolaní bol oprávnený a povinný rozhodnúť krajský súd ako súd odvolací. Existencia odvolacieho konania pred krajským súdom nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o prvostupňovom rozhodnutí okresného súdu, keďže odvolanie v danom prípade predstavovalo účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu (porov. *mutatis mutandis* II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia v ústavnej sťažnosti označených práv prvostupňovým rozhodnutím okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci.

II.2. K namietanému porušeniu práv druhostupňovým rozhodnutím krajského súdu:

6. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa obsahujúcu tvrdenia smerujúce k námietke o porušení jeho práva na obhajobu, ústavný súd konštatuje, že v uplatnenom odvolaní sťažovateľ túto argumentáciu nepredostrel. Ústavný súd na tomto mieste poukazuje na princíp subsidiarity (čl. 127 ods. 1 ústavy) limitujúci vzťah ústavného súdu k všeobecným súdom, resp. k iným orgánom verejnej moci, z ktorého okrem iného vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi a ostatnými orgánmi verejnej moci musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenou uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom. Nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá, resp. nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich

práv. Bez toho, aby ústavný súd riešil opodstatnenosť formulovaných argumentov sťažovateľa, vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ mohol, avšak v uplatnenom odvolaní neuplatnil argumentáciu o porušení jeho práva na obhajobu, ústavný súd ústavnú sťažnosť v označenej časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

7. Ostatné výhrady sťažovateľa smerujúce proti druhostupňovému rozhodnutiu smerujú k otázkam skutkového charakteru, ktoré nemohli byť predmetom dovolacieho prieskumu (pozri bod 12 odôvodnenia tohto uznesenia). Preto podanie dovolania proti napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu a existencia rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní nepredstavujú prekážku pre uskutočnenie ústavného prieskumu.

8. Krajský súd v odôvodnení druhostupňového rozhodnutia v kontexte predostretých výhrad sťažovateľa o nedostatočnej dôkaznej situácii poukázal na to, že relevantnú skutočnosť zákazu vstupu pre sťažovateľa do obydlija jeho matky v rozhodnom čase potvrdili výpovede skupiny svedkov, a to jeho matky ako majiteľky bytu (poškodená) a tiež sestry a brata sťažovateľa. Takisto sťažovateľovi vysvetlil, že vo vzťahu ku kvalifikovanej skutkovej podstate trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 2 písm. b) Trestného zákona (neoprávnené vniknutie do obydlija prekonaním prekážky, ktorej účelom je zabrániť vniknutiu) síce nebolo preukázané viditeľné poškodenie dverí, avšak výpovede svedkov potvrdili, že dvere boli zvonku opatrené guľou namiesto kľučky, pričom sťažovateľ kľúčmi od bytu nedisponoval, do bytu sa teda mohol dostať len prekonaním uzamknutia dverí, kde takéto prekonanie uzamknutia vôbec nemuselo zanechať na dverách viditeľné stopy poškodenia. Dôvodil, že sťažovateľ svoje právo vstúpiť do bytu poškodenej nemôže odvodzovať od skutočnosti, že v dotknutom byte bolo evidované sídlo sťažovateľových obchodných spoločností, keďže zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka nevyplýva právo konateľa obchodných spoločností bez ďalšieho užívať byt, v ktorom je evidované sídlo takejto obchodnej spoločnosti. Sťažovateľovi bolo pritom jasne vysvetlené, že možnosť vstúpiť a zdržiavať sa v byte poškodenej bola viazaná výhradne na jej súhlas.

9. Ústavný súd je toho názoru, že zo strany krajského súdu bola sťažovateľovi poskytnutá logická a zrozumiteľná odpoveď týkajúca sa jeho zásadnej námietky smerujúcej k spochybneniu skutočnosti, že v rozhodnom čase nemal užívacie právo k dotknutému obydliu, teda nemohol doň vstúpiť bez povolenia poškodenej. Odvolací súd rovnako náležite, poukazujúc na tri zhodné svedecké výpovede, zdôvodnil preukázanie skutočnosti, že zákaz vstúpiť do obydlija v rozhodnej dobe bol poškodenou sťažovateľovi jasne adresovaný a že v prípade jedného zo skutkov na preukázanie nedovoleného prekonania uzamknutia nebolo potrebné preukázať poškodenie prekážky (dverí). Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia druhostupňového rozhodnutia krajského súdu vo väzbe na obsah sťažnostnej argumentácie sťažovateľa teda dospel k záveru, že krajský súd ako súd odvolací ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na odvolacie námietky sťažovateľa a primeraným spôsobom zodpovedal všetky relevantné právne otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, a preto druhostupňové rozhodnutie krajského súdu nemožno hodnotiť ako arbitrárne. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti preto podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.3. K namietanému porušeniu práv dovolacím rozhodnutím najvyššieho súdu:

10. Najvyšší súd v rámci prezentovaného odôvodnenia svojho rozhodnutia, na základe ktorého v prípade sťažovateľa ustálil záver o nenaplnení dovolacích dôvodov, v prvom rade upozornil na to, že tvrdenia sťažovateľa o nekvalite právnych služieb jeho ustanoveného obhajcu, ktoré sťažovateľ subsumoval pod uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, nemohol v dovolaní použiť s odkazom na § 371 ods. 4 Trestného poriadku, teda z dôvodu, že mu uvedené okolnosti boli známe už v pôvodnom konaní, avšak ich nenamietal, a to ani v konaní pred odvolacím súdom. Napriek tomu však sťažovateľovi nad rámec vysvetlil, že nie každé porušenie práva na obhajobu má za následok naplnenie dotknutého dovolacieho dôvodu, pričom rozhodovanie o väzbe ako o zaist'ovacom úkone nemá v podstate žiaden význam pre rozhodovanie o vine a treste, preto ak by aj k sťažovateľom tvrdným skutočnostiam o neúčasti jeho obhajcu na väzobnom rozhodovaní došlo, nešlo by o porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, a teda k naplneniu označeného dovolacieho dôvodu. Ďalej dodal, že obsah spisového materiálu nenasvedčuje ani tvrdeniu sťažovateľa o pasivite obhajcu pri označení svedka, keďže z neho vyplýva, že obhajca konajúci súd informoval, že sa mu svedka zabezpečiť nepodarilo, pretože jeho identitu nepozná a túto mu nedokázal uviesť ani samotný sťažovateľ. V závere, poukazujúc na judikatúru ESLP, najvyšší súd zdôraznil, že vedenie obhajoby predstavuje záležitosť medzi obhajcom a obvineným bez ohľadu na to, či ide o zvoleného alebo ustanoveného obhajcu a vnútroštátne orgány sú povinné do tohto vzťahu zasiahnuť iba vtedy, ak by nedostatky na strane obhajcu boli očividné alebo ak sú na ne dostatočne upozornené iným spôsobom.

11. Vo vzťahu k druhému z uplatnených dovolacích dôvodov [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku – rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom] najvyšší súd konštatoval, že sťažovateľ v dovolaní neoznačil žiaden konkrétny dôkaz alebo chybu, ku ktorej by došlo pri vykonávaní, prípadne vyhľadávaní a zabezpečovaní konkrétneho dôkazu, a ktorá by mala zásadný materiálny dopad na jeho práva a postavenie do takej miery, že by spôsobovala nespravodlivosť procesu ako celku. Zároveň vysvetlil, že takouto chybou subsumovateľnou pod dotknuté ustanovenie nie je nespokojnosť obvineného s hodnotením vykonaných dôkazov.

12. Napokon, k poslednému z uplatnených dovolacích dôvodov [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku – ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia] najvyšší súd uviedol, že námietky sťažovateľa o tom, že nebolo preukázané použitie násillia z jeho strany, ktorým mal nedovolať prekonať uzamknuté dvere; že poškodená vypovedala rozporne; že jej výpoveď je nedôveryhodná; že dôkazy boli súdmi hodnotené výlučne v jeho neprospech; že súdy mali uplatniť zásadu „v pochybnostiach v prospech obvineného“, sú otázkami skutkového charakteru, a preto sťažovateľom uplatnený dovolací dôvod zjavne nenaplnajú, keďže v dovolacom konaní dovolací súd správnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu nemôže skúmať a ani ho meniť.

13. Podľa názoru ústavného súdu bolo sťažovateľovi náležite a logicky vysvetlené, že v jeho prípade nebol naplnený ani jeden z ním uplatnených dovolacích dôvodov. Dovolací súd ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na dovolacie námietky sťažovateľa a primeraným spôsobom zodpovedal všetky relevantné právne otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Výklad právnych noriem realizovaný najvyšším súdom nevykazuje znaky arbitrárnosti alebo jeho nezlučiteľnosti s právami zaručenými ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, ako prijal v tejto

veci najvyšší súd, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti namietaného dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade najvyšším súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, IV. ÚS 226/2012). Ústavný súd navyše poukazuje na právny názor ustálený v jeho doterajšej judikatúre, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 3/97, II. ÚS 173/07).

14. S prihliadnutím na uvedené čiastkové závery ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo zvyšnej časti argumentácie smerujúcej voči druhostupňovému rozhodnutiu krajského súdu a dovolaciemu rozhodnutiu najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

15. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu